

ikaslearen liburua

H E O K

3 MAILA

I g a r a

HABE

EGILEAK:

Proiektuaren arduraduna:	Juxto Egaña (HABEko Hizkuntzaren Didaktika arduraduna)
Kudeaketa:	Joanba Bergara (HABEko Prestakuntza arduraduna)
Koordinatzaile didaktikoak:	Esther Isasa (HABEko teknikaria) Eskarne Lopetegi (HABEko teknikaria)
Partehartzaileak:	Joseba Arbelaitz (Hernaniko Udal Euskaltegiko irakaslea) Jokin Nazabal (Hernaniko Udal Euskaltegiko zuzendaria)
Diseinua eta maketazioa:	Olaia Ubeda Sabin Arzelus (HABEko teknikaria) Gemma Sarasua (HABEko idazkaria)

HABE Erakundeak eskerrak ematen dizkie Hernaniko Udal Euskaltegiari eta Udalari materialgintza proiektu honetan parte hartzerakoan agertu duten borondateagatik.

Gure esker ona ondoren aipatzen direnei hainbat material eta ideia hartzeko baimena eman digutelako.

Txuri-beltz saioa. Gaia: Ezkontzak. ETB.

Baztan *EGUZKI-LORE* saila. ETB.

Artze, J. Laboa M. *Baztango bazterrak* Bat. (hitzak)

1. Sarrera

1 . Lan-egitasmoa	4.or.
2 . Ikastunitatearen ibilbidea	4-5.orr.

2. Sekuentziak

A Sekuentzia

1 . jarduera: <i>Ea zer dakigun!</i>	6-7.orr.
2 . jarduera: <i>Baztango bazterrak</i>	8-9.orr.

B Sekuentzia

3 . jarduera: <i>Zer da oinordetza?</i>	10-11.orr.
4 . jarduera: <i>Atez kanpoko inkesta</i>	12-15.orr.
5 . jarduera: <i>Txanda luzean</i>	16-18.orr.

C Sekuentzia

6 . jarduera: <i>Zer izan daiteke gaueko lana?</i>	19-20.orr.
7 . jarduera: <i>Gau-lanean hamaika pasadizo</i>	21-22.orr.
8 . jarduera: <i>Beste zenbait pasadizo</i>	23.or.

D Sekuentzia

9 . jarduera: <i>Guk ere badugu zer kontatua</i>	24.or.
10 . jarduera: <i>Elezaharrak eta legendak</i>	25-26.orr.

1

Sarrera

1

Lan-egitasmoa

Euskal Herriko bailara batetik usadio zahar baten berri datorkigu. Berau hizketagai, aldeko eta kontrako arrazoiak lantzeko aitzakia izango dugu. Bailara horretatik bertatik etorriko zaizkigu, bestalde, hainbat pasadizo, testu-era hau piska bat jorratzeko ezin aproposagoak izango direnak. Hala ere, zuek kontatuko dituzuen pasadizo xelebreekin hartuko dugu gozaturik handiena.

2

Ikastunitatearen ibilbidea

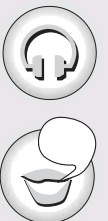
- entzumena
- irakurmena
- mintzamena
- idazmena
- irratia
- bideoa

A Sekuentzia

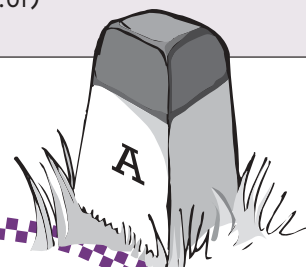
1. EA ZER DAKIGUN!

- Testuan dauden hutsuneak bete.
- Entzungaiaren inguruko hipotesiak formulatu, galdera batzuei erantzunez. (6.or)

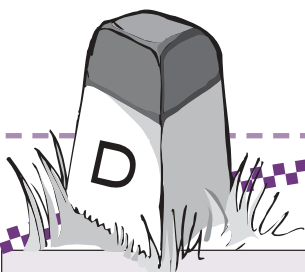
2. BAZTANGO BAZTERRAK

- Gaiari buruz dakiguna bildu eta kanta entzun ahalean, hutsuneak bete. (8.or)

4

IKASLEAREN LIBURUA
• 3. MAILA

D Sekuentzia

9. GUK ERE BADUGU ZER KONTATUA

- Gertaerak elkarri kontatu eta xelebreena aukeratu grabatzeko.

(24.or)

10. ELEZAHARRAK EDO LEGENDAK

- Entzundako eta ikasleek sortutako pasadizoak konparatu.

(25.or.)

B Sekuentzia

3. ZER DA OINORDETZA?

- Testua entzun eta berreraiki.

(10.or)

4. ATEZ KANPOKO INKESTA

- Argudiatzeko hainbat molde eta inkesta batek eragindako iritziak baliatuz, eztabaidatu.

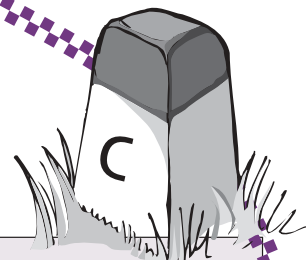
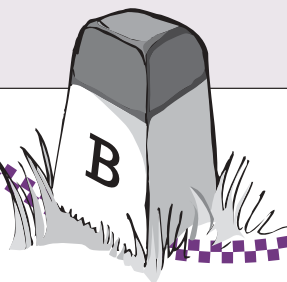
(12.or)

5. TXANDA LUZEAN

- Eztabaida-saioa ikus-entzun ondoren, argudio-baliabideak sailkatu.

(16.or)

C Sekuentzia

6. ZER IZAN DAITEKE GAUEKO LANA?

- Gaiaren inguruko hipotesiak egin, bideo-pasartea ikusi eta galderei erantzun.

(19.or)

7. GAU-LANEAN HAMAIIKA PASADIZO

- Testua berreraiki, eskema lagun.

(21.or)

8. BESTE ZENBAIT PASADIZO

- Irakurgaiak irakurri, ideia nagusiak atera eta elkarri kontatu.

(23.or)

5

2

Sekuentziak

s e k u e **A** n t z i a

1 **jarduera** Ea zer dakigun!

- Ikastunitate honetan landuko dugun erreportajearen hasiera ikusteko aukera izango duzu. Bideoa ikus-entzun bitartean, saia zaitez ondoko testuaren hutsuneak betetzen:

Bidea _____ dator Belateko mendikateko malden barrena Nafarroan. Bidea zabalago egiten hasten denean, _____ batekin aurkitzen gara _____ haranaren _____ : Almandoz. Bertako _____ sendoak herri honetako iraganaz _____ zaizkigu. Zer sekretu gordetzen ote zituen haran _____, gaur egun _____ oraindik hainbeste gelditzen zaigunean? Zer dago etxe guztiak _____ dituen _____ formako _____ honen atzean?

_____ hortxe gordetzen ditu oraindik, zenbait kasutan _____ artzain-kulturan _____ diren bizi-formak. Gaur oraindik _____ ikus ditzakegu _____, bertako _____ sakabanaturik, nahiz eta _____ hauetan eskuz moldatutako belar-dietan izan zen garai batean bestelako _____ ere.

_____ ondolatutako paraje eta herri _____ hauek inguratzen dituzten mendikate-en sinbiosi honi, errepide historikoen _____ den leku honi _____ deritzo.

6

IKASLEAREN LIBURUA
• 3. MAILA

- Hirunaka, egindakoa alderatu eta zuzendu ondoren, erantzun galdera hauei:

✓ Zein harani buruz ari dira erreportajea?

ERRO
ZURIZA
BAZTAN
ULTZAMA

☐
☐
☐
☐

✓ Zertan igarri diozue? Nola iritsi zarete ondorio horretara?

- Toponimoez baliatu gara.
- Irudiekin nahikoa izan dugu zein haran den atzemateko.
- Testu osoa entzun behar izan dugu galderari erantzuteko.
- ...

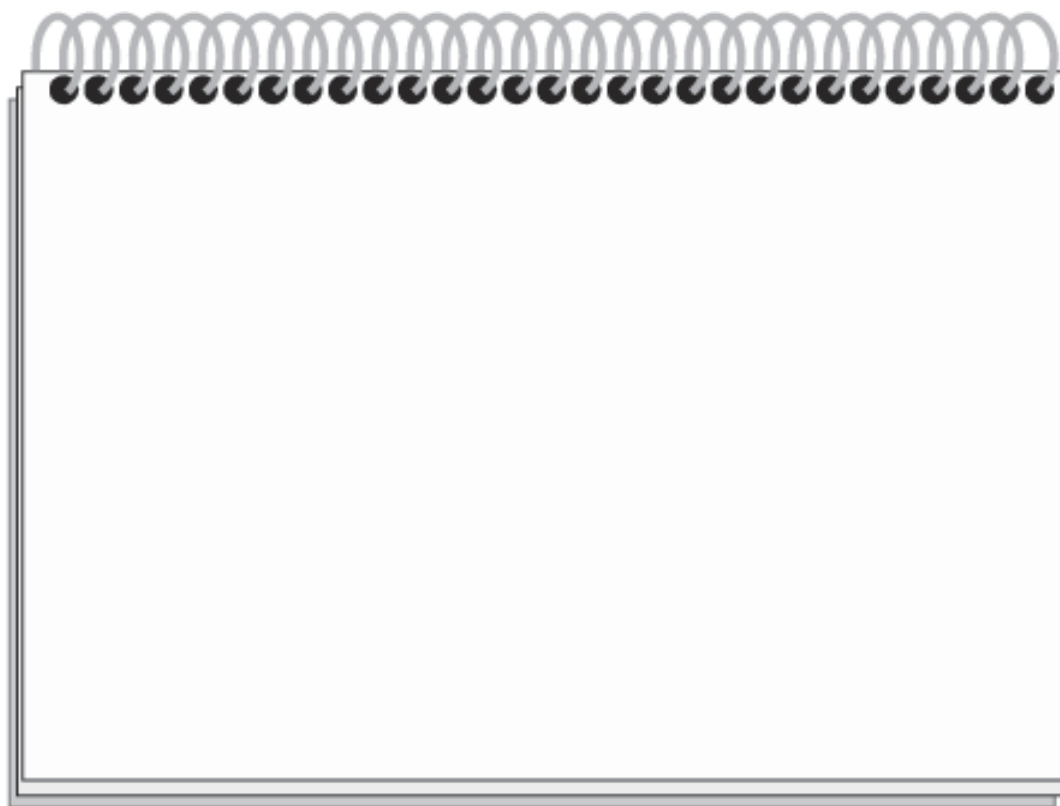
☐
☐
☐

- Hirunaka erreportajearen hasiera berriro ikusteko aukera izango duzue. Egindako lana zuzendu, ikusi bitartean. Eta egiaztatu zuek uste zenuten harana erreportajearen protagonista den ala ez.

2 jarduera Baztango bazterrak

- Binaka, lehendabizi, saia zaitezte honako galdera hauei erantzuten: Non dago Baztan? Zein herri daude Baztanen? Zer dakizue Baztani buruz? Jar ezazue idatziz burura datorkizuen guztia. Ondoren, talde osoan komentatuko dugu zer dakizuen:

A large, blank, spiral-bound notebook page with a silver-colored metal spiral binding at the top. The page is white and has a thin black border.

- Hona hemen Mikel Laboaren Baztani buruzko kanta baten hitzak. Zenbait aditz falta ditu, saia zaitez, beraz, kanta entzun aurretik hutsuneak betetzen. Ondoren, kanta entzun eta egindakoa zuzendu.

Ez dakit garbi noiz
 Baina, egunsentiarekin
 Izango _____
 Baztango bazterrak
 Isilka
 Nire logelan hasi _____
 Hasi _____
 Sartzen eta sartzen

 Lekurik ezak, nonbait
 Esnatu _____ (ni)
 Segituan jausi _____
 Non _____

 Leihoa ireki _____
 Eta emeki-emeki
 Baztango lurrean
 Baztan baitan
 Baztan izan _____

- Zer esan nahi dute hitz hauek?

Egunsentia:

Bazterra:

Isilka:

Jausi:

Emeki-emeki:

s e k u e B n t z i a

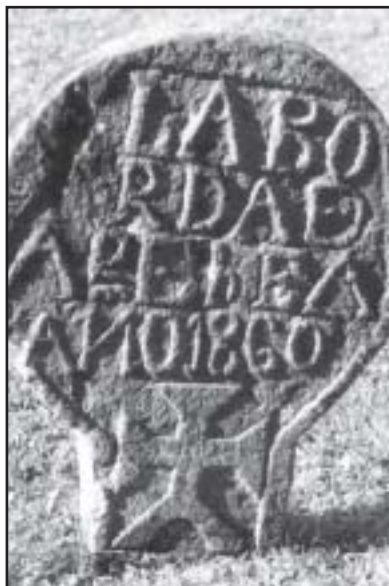
3 **jarduera** Zer da oinordetza?

- Ba al dakizue zer den oinordetza? Bilatu klasean dakien norbait eta eskatu azaltzeko. Bestela, begiratu hiztegia.
- Irakasleak testu txiki bat irakurriko dizue bi aldiz. Lehendabizikoan testua entzun ezazu, besterik gabe, beronen mezu orokorraz jabetzeko. Bigarren aldiz entzutean saia zaitetz, ahal duzuna hartzen. Gero zure ikaskideek hartutakoarekin batera testua berreraikitzen ahalegin-
du beharko duzue eta.

Atzemandako ideiak:

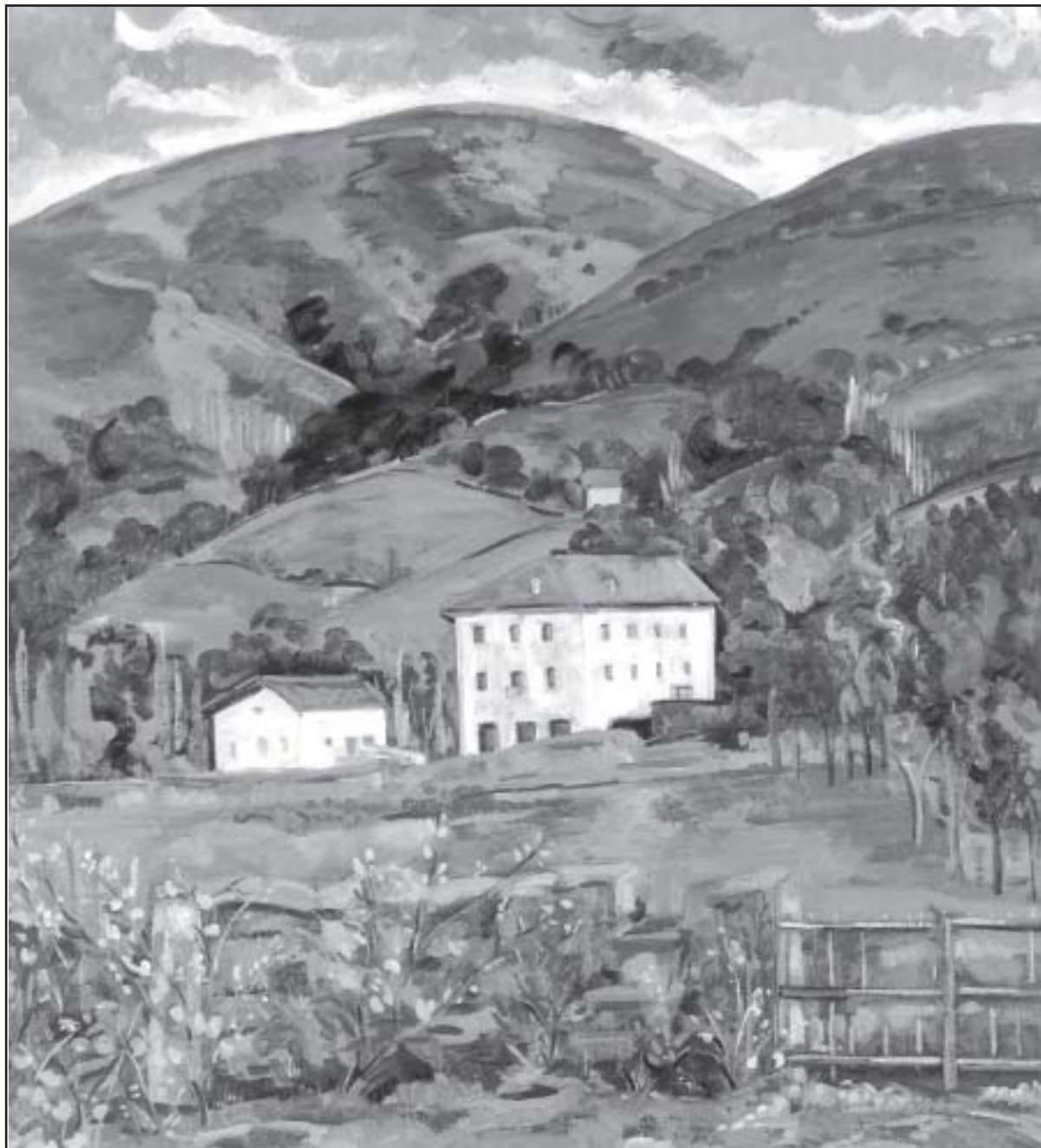
- LAUNAKA. Bakoitzak hartutakoaz baliatuz, saia zaitezte entzun berria duzuen testua berreraikitzen.

Testua:

4 **jarduera** Atez kanpoko inkesta

Oinordetza gaiari lotuz, zuen iritzia ematen eta kontrajartzen jardungo duzue. Argudiatzen, azken batean. Argudiatzea egunero egiten dugun zerbait da. Gure solaskidea komentitzeko, edota geure iritzia azaltzeko, argudioaz baliatzen gara. Horretarako, hainbat hizkuntza baliabide erabiltzen ditugu. Horietako zenbaiti erreparatuko diegu.

- Hona hemen lehen aipatutako hizkuntza-baliabide horietako batzuk. Hauek, argudiatzean, gure diskurtsoa antolatzeke erabiltzen ditugun makuluak dira. Ideiak lotzeko erabiltzen dira eta honako funtzioak dituzte, besteak beste:

- ✓ Argudioak edo arrazoiak ordenatzeko
- ✓ Adibideak emateko
- ✓ Esandakoa birformulatzeko
- ✓ Zerbait erantsi edo arrazoiak gehitzeko
- ✓ Ondorioa ateratzeko

- Irakur itzazu adierazpide hauek eta azaldu zein funtzio betetzen duten.

Adibidez
Esate baterako, esaterako
(Beste) adibide bat emango dizut
Esango dizut zer gertatzen den
...

Esan nahi dudana da...
Esplikatuko dizut...
Hau da...
Honekin esan nahi dut...
(edo) hobeto/...bestela esanda...
Alegia

Lehenengo/lehendabizi
Bigarren
Zenbakiak: bat, bi, hiru...
Batetik,...,bestetik...
Alde batetik...
Beste aldetik/bestalde...
(Eta) azkenik...

Eta beste gauza bat...
Ahaztu baino lehen...
Beste zerbait esan nahi nuke...
Eta ez hori bakarrik...
Are gehiago...
(Eta) gainera
Baita ere...

Orduan
Beraz
Hortaz
Ondorioz
Horregatik
...

B

Sekuentzia

- Orintsu entzun duzun usadioari buruzko zenbait iritzi dituzu segidan. Jar ezazu X egokien deritzozun laukitxoan.

Ez nator bat Baztango usadio horrekin, izan ere, ez baitzait bidezkoa iruditzen baserria seme edo alaba bakararren eskuetara igarotzea.

Ongi deritzot baserria bakar baten eskuetara pasatzeari. Hori baita baserriari eusteko modu bakarra.

Ados nago, nahiz eta araua gogorra izan etxetik alde egin behar dute-nentzat. Baina, baserria norentzat? Hori da erabaki beharreko auzia.

- Launaka, erantzun duzuenaren arabera, esaiozue elkarri gaiari buruz zer pentsatzen duzuen. Baita ere, zeuen familiatan honelakorik ezagutu zenuten, zuek ez bada, zuen gura-soek edo aiton-amonek.

- Aukera ezazue bozeramaile bat. Honen egitekoa izango da gero taldearen aurrean zuek esandakoaren berri ematea. Baita ere, diskurtsoa antolatzeko erabili dituzuen antolatzaileei erre-paratu eta horien berri eman beharko du.

Gure taldeko iritziak:

-
-
-
-

Arrazoiak:

-
-
-
-

Arrazoitze baliabideak:

Argudioak edo arrazoiak ordenatzeko	
Adibideak emateko	
Esandakoa birformulatzeko	
Zerbait erantsi edo arrazoiak gehitzeko	
Ondorioa ateratzeko	

5 **jarduera** Txanda luzean

- Hausnar ezazue eztabaida-saioei buruz, galdera hauek lagun:

1. Telebistako eztabaida-saiorik ikusten al duzu? Zein duzu gustuko? Zein ez? Zergatik?
2. Eguneroko bizitzan eztabaidetan parte hartzeko aukerarik izaten al duzu? (bilerak...)
3. Nola sentitzen zara eztabaidetan? Beti ematen al duzu zeure iritzia?
4. Nola hitz egiten duzu: poliki eta argi, garrasika...?
5. Txandak errespetatzen al dituzu? Uzten al diezu besteei hizketan?
6. Nola eskatzen duzu hitza: eskua jasoz, hitz egin nahi duzula adieraziz, hizketan hasiz besterik gabe...?

- Jarraian TXURI-BELTZ eztabaida-saioko zati bat ikusteko aukera izango duzu. Erantzun galdera hauei taldean:

1. Zein da hizketa-gaia?

2. Zein dira solaskideen ezaugarriak?

3. Zein da debatearen helburua?

4. Nolako eztabaida da: formala/informala?

5. Nolako hizkuntza-erregistroak erabiltzen dira: formala/informala, batua/euskalkia...?

6. Moderatzaileak askotan hartzen du parte?

7. Nola dago antolatua debatea? (solaskideak, publikoa, tokia, moderatzailea...)

8. Nolako informazioa ematen digute solaskideen jantziek, keinuek...?

9. Zer deritzozu erabilitako ahots-bolumenari, tonuari...?

B Sekuentzia

- Bigarren ikustaldian saia zaitez ondorengo koadroa betetzen. Erreparaiozu ea zein adierazpidez baliatzen diren gonbidatuak beren jarduna bideratzeko:

Arrazoitzeko baliabideak:

Argudioak edo arrazoiak ordenatzeko	
Adibideak emateko	
Esandakoa birformulatzeko	
Zerbait erantsi edo arrazoiak gehitzeko	
Ondorioa ateratzeko	

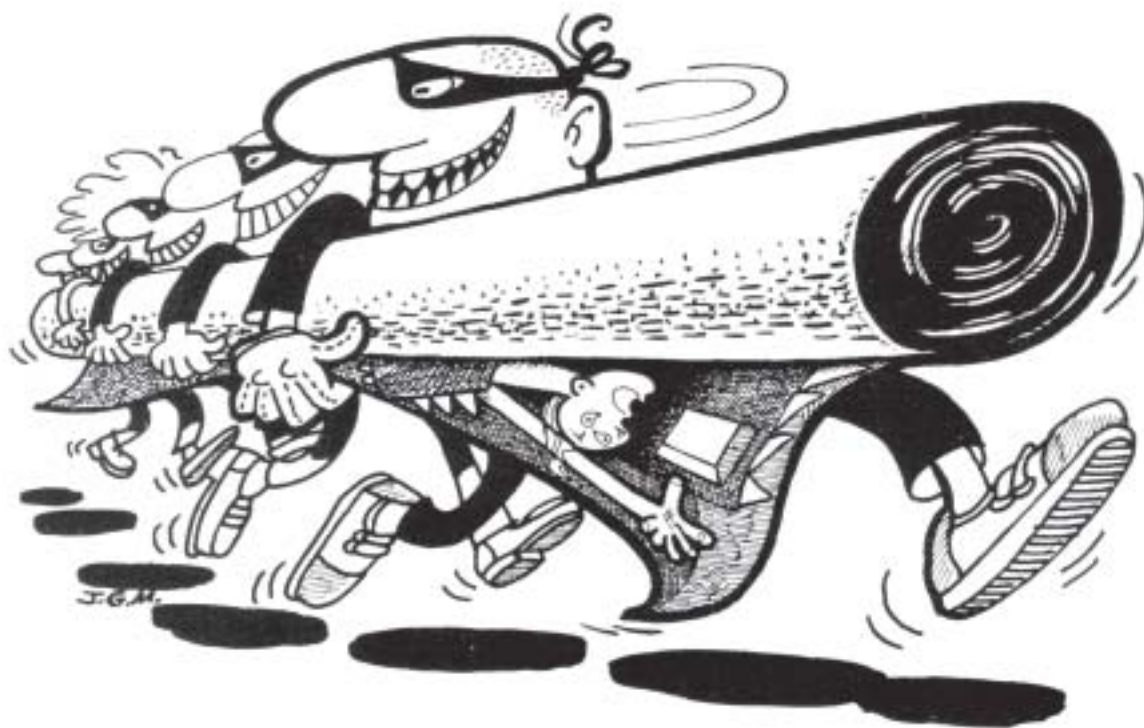

s e k u e **C** n t z i a

6

jarduera

Zer izan daiteke gaueko
lana?

19

IKASLEAREN LIBURUA
• 3. MAILA

C Sekuentzia

- *Gaueko lana*. Zer ote da hori? Pentsa ezazue eta egin zuen hipotesiak hirunaka. Talde osoan komentatu talde bakoitzean esandakoa, zer uste duzue dela *Gaueko lana*?

- Bideoa ikusi bitartean, saia zaitezte galdera hauei erantzuten:

✓ Gaueko lana eta baserria: Zer lotura ikusten duzue bata eta bestearen artean?

✓ Zenbat diru ateratzen zuen zamariak?

✓ Zer pasatzen zen batetik bestera?

✓ Zenbat orduko lana izaten zen?

✓ Zenbateko zama eraman behar izaten zuen bakoitzak?

✓ Nora eramaten zen "generoa"?

✓ Nola zegoen antolatuta kontrabandoa?

- Hartutako informazioa zuen artean alderatu eta zuzendu.

7

jarduera

Gau-lanean hamaika pasadizo

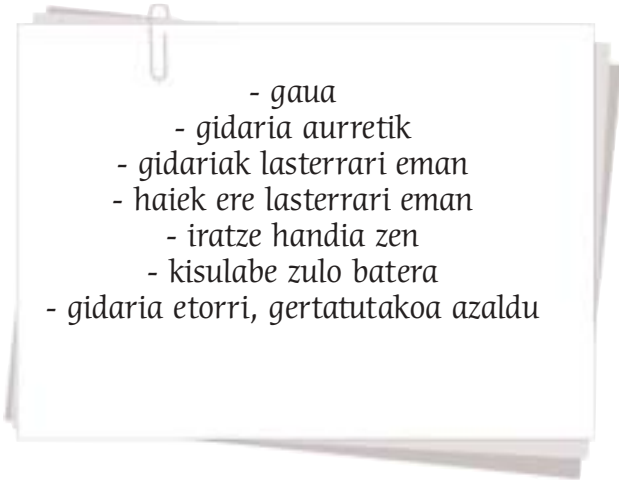

Jon Gortariren hitzetan, berari gaueko lanean ari zela behin gertatutako pasadizo bat entzuteko aukera izango duzue jarduera honetan.

- Entzun bitartean, ondoko hitz hauetatik azpimarra itzazue entzuten dituzuenak

ilargi
gudari
negarrari eman
iratzea
iltzea
lasterrari eman
kisulabe
azkonar
jolasean
karabinerorik

C Sekuentzia

-
- gaua
 - gidaria aurretik
 - gidariak lasterrari eman
 - haiek ere lasterrari eman
 - iratze handia zen
 - kisulabe zulo batera
 - gidaria etorri, gertatutakoa azaldu

-
- Hemen duzue Joni gertatutakoari buruzko datuak. Euskarri honi jarraiki, ea berreraikitzen duzuen entzundako pasartea!

JON GORTAIREN PASADIZOA:

8 **jarduera** Beste zenbait pasadizo

- Irakasleak bi irakurgai banatuko ditu zuen artean. Zein egokitu zaizu?

IZENBURUA:

- Irakurri eta bertan azaltzen diren ideia nagusiak jaso:

- Ondoren, zure testua irakurri ez duen beste ikaskide bati kontatu beharko diozu protagonista gertatutakoa, aurreko ideia nagusien zerrenda lagun.
- Entzun arretaz irakasleak egingo dituen oharrak.

s e k u e D n t z i a

9 **jarduera** Guk ere badugu zer kontatua

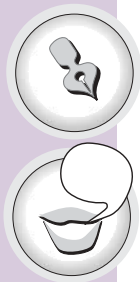
- Etxean egiteko. Zuen etxean, gurasoei, aiton-amonei, bizi ziren lekuko gizarte ohituren gainean galdetu behar diezue: oinordetza edo honen parekoa, nola bizi ziren (ogibidea ...), ohitura kuriosoren bat ...
- Launaka elkarri kontatuko diozue etxean entzundakoa. Ondoren, kontakizunik xelebrena aukeratuko duzue talde handian aurkezteko. Hauxe bai une egokia pasadizo horiek grabatzeko!

10 **jarduera** Elezaharrak edo legendak

- Oraingoan bideoan Mariano Izetak kontaturiko elezaharra entzuteko aukera izango duzue.

D Sekuentzia

- Aurreko jardueran grabatutako bideoak ikusi eta zein baliabide eta nola erabili ditugun aztertuko dugu.

GURE PASADIZOAK		MARIANO IZETARENAK	
Baliabideak	Nola	Baliabideak	Nola

Ikastunitate honetan usadio zahar baten haritik, argudio eta narrazio-baliabide batzuk landuko dituzu. Horretarako, eztabaida-saio bat eta hainbat pasadizo entzungo dituzu, zuk zureak sortu baino lehen. Xelebreenak izango du, noski, estimaziorik handiena eta horregatik grabatu egingo dugu, jatorrizko hitzun baten ereduarekin konparatu ahal izateko.

HABE